

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

**ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΤΟΥΣ
ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ 2023**

Εξεταζόμενο αντικείμενο (κωδικός): ΔΑΣΚΑΛΩΝ (ΕΛΛΗΝΙΚΑ) (310)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: 19 Νοεμβρίου 2023, 10:00 – 13:00

Τα ΕΛΛΗΝΙΚΑ και τα ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ (ΔΑΣΚΑΛΩΝ) εξετάζονται μαζί.

Ο συνολικός εξεταζόμενος χρόνος και για τα δύο αντικείμενα

είναι τρεις (3) ώρες.

**ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ 7 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΕ 16 ΣΕΛΙΔΕΣ
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 50 ΜΟΝΑΔΕΣ**

ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Να απαντήσετε σε **ΟΛΕΣ** τις ερωτήσεις του εξεταστικού δοκιμίου.
2. ΟΛΕΣ οι απαντήσεις να γραφούν με μπλε μελάνι.
3. ΟΛΕΣ οι ερωτήσεις του εξεταστικού δοκιμίου των Ελληνικών να απαντηθούν στο Εξεταστικό Δοκίμιο Ελληνικών.
4. Στην εκφώνηση κάθε ερώτησης αναγράφεται ο αριθμός των μονάδων της.
5. Σημειώνεται ότι η αναφορά στο φύλο εκπαιδευτικών και παιδιών είναι τυχαία.

ΕΡΩΤΗΣΗ 1

Σε μια ΣΤ' τάξη, η εκπαιδευτικός αξιοποιεί το πιο κάτω κείμενο (Τετράδιο Εργασιών, Β' τεύχος, σελ. 8).

Όταν περπατάω στην πόλη, θυμάμαι πάντα

Καθώς κινούμαι στην πόλη, κοιτάζω προσεκτικά γύρω μου. Περπατάω πάντα στην εσωτερική πλευρά του πεζοδρομίου και εφαρμόζω κάθε φορά τους κανόνες ασφαλείας για να περάσω απέναντι. Πριν διασχίσω έναν δρόμο, σταματάω με ασφάλεια στην άκρη του πεζοδρομίου, χωρίς να πατάω στο οδόστρωμα. Επιλέγω συνήθως τις διαβάσεις με φανάρια. Ποτέ δεν περνάω με κόκκινο. Όπου υπάρχουν παρκαρισμένα οχήματα, δεν «πετάγομαι» στον δρόμο. Σταματάω ανάμεσά τους και σε σημείο όπου είμαι ασφαλής και μπορώ να ελέγξω την κυκλοφορία. Τις βροχερές μέρες είμαι ακόμα πιο προσεκτικός, γιατί η ορατότητα είναι τις περισσότερες φορές περιορισμένη. Κάθε πεζός οφείλει, από την αρχή μέχρι το τέλος της διαδρομής του στους δρόμους της πόλης, να υπακούει στους κανόνες οδικής ασφαλείας.

φυλλάδιο ΕΛΠΑ (διασκευή)

1.1.α. Δηλώστε με ✓ ποιο από τα πιο κάτω περιγράφει καλύτερα το κείμενο ως προς τον κειμενικό του τύπο. (Μονάδες 1)

Περιγραφή, Επιχειρηματολογία, Οδηγίες στην Αφήγηση	
Αφήγηση, Οδηγίες, Επιχειρηματολογία στην Περιγραφή	
Οδηγίες, Αφήγηση, Περιγραφή στην Επιχειρηματολογία	
Επιχειρηματολογία, Περιγραφή, Αφήγηση στις Οδηγίες	

1.1.β. Δηλώστε με ✓ τις ΔΥΟ (2) γραμμές στον πιο κάτω πίνακα που αφορούν σε γλωσσικά στοιχεία τα οποία ΔΕΝ εντοπίζονται στο συγκεκριμένο κείμενο.

(Μονάδες 3)

Γλωσσικά στοιχεία	
Ρήματα που φανερώνουν συμπεριφορές, δράσεις, συνήθειες	
Απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις	
Χρονικοί δείκτες και χρονικές προτάσεις	
Ρήματα και φράσεις που εκφράζουν θέση	
Επιρρήματα και επιρρηματικοί προσδιορισμοί	
Οριστική και προστακτική ως εγκλίσεις αναγκαιότητας	

1.2. Στην επεξεργασία του πιο πάνω κειμένου, η εκπαιδευτικός έχει σκοπό να εστιάσει: (α) στον εντοπισμό και αξιοποίηση επιρρημάτων και εμπρόθετων προσδιορισμών, (β) στην αναγνώριση στοιχείων του επικοινωνιακού πλαισίου (πομπός, αποδέκτης, σκοπός, θέμα, συγκείμενο) και (γ) στην αξιολόγηση της εγκυρότητας των πληροφοριών. Στον σχεδιασμό της, καταγράφει τις εξής δραστηριότητες, ως χρήσιμες για την επίτευξη του σκοπού της.

Θα ζητήσει από τα παιδιά:

1. να απαντήσουν σε ερωτήσεις όπως: Ποιο είναι το θέμα του κειμένου; Ποιος απευθύνεται σε ποιον; Ποιος είναι ο σκοπός του;
2. να εντοπίσουν στο κείμενο επιρρήματα και εμπρόθετους προσδιορισμούς και να συζητήσουν πώς σχετίζονται με τον σκοπό του πομπού.
3. να αναδιατυπώσουν το κείμενο, μεταφέροντας στην αρχή του κειμένου την τελευταία πρόταση και μετατρέποντας όλα τα ρήματα σε γ' πρόσωπο ενικού.
4. να αναζητήσουν πληροφορίες για τον πομπό και να συγκρίνουν κείμενα για το ίδιο θέμα, γραμμένα από διαφορετικούς δημιουργούς.
5. να περιγράψουν προφορικά πώς κυκλοφορούν τα ίδια στην πόλη και να συζητήσουν πώς το κείμενο συνδέεται με τη δική τους εμπειρία.

Ποιον από τους πιο κάτω συνδυασμούς δραστηριοτήτων θεωρείτε τον πιο κατάλληλο για να πετύχει τον σκοπό της;

Γράψτε το γράμμα που αντιστοιχεί στην απάντησή σας: _____

(Μονάδες 3)

- A. 1, 2
- B. 2, 4
- Γ. 1, 2, 3
- Δ. 3, 4, 5
- E. 1, 3, 5

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Στο πλαίσιο ενότητας με θέμα την καθημερινότητα των παιδιών, μια Ε' τάξη επεξεργάζεται νοηματικά το πιο κάτω κείμενο, που συνέγραψαν παιδιά ενός άλλου σχολείου με το οποίο συνεργάζονται.

Ο πιο καλός κυνηγός

«Κυνήγι θησαυρού». Τα παιδιά ήταν κατενθουσιασμένα. Η ομάδα που θα μάζευε πρώτη όλους τους 'θησαυρούς' θα ανακηρυσσόταν ομάδα-αρχηγός της κατασκήνωσης για όλη την επόμενη εβδομάδα! Ο Κώστας άνοιξε τη συζήτηση. Αφού τινάχτηκε σαν ελατήριο, στάθηκε πάνω στην καρέκλα και έγνεψε με νόημα στους συμπαίκτες του για να τους μαζέψει γύρω του. Άρχισε να μιλά με ύφος καθοδηγητή «Λοιπόν, εμείς θα νικήσουμε. Φτάνει να ακολουθήσετε το σχέδιό μου. Φέρτε ένα χαρτί!», δήλωσε αποφασιστικά. Η Μαρία έτρεξε βιαστικά προς την τσάντα της και του πρόσφερε ένα τετράδιο. Ο Κώστας άρχισε να σχεδιάζει το πλάνο. Θα τους μοίραζε όλους σε μικρότερες ομάδες για να απλωθούν σε όλα τα σημεία του δάσους. Ο κάθε ένας θα είχε τον ρόλο του. Άλλοι θα ήταν κυνηγοί, άλλοι αγγελιαφόροι, άλλοι βοηθοί που θα έμεναν πιο πίσω να τακτοποιούν τις προμήθειες. Η Ελένη και η Θάλεια κουνούσαν το κεφάλι θέλοντας να δείξουν πόσο συμφωνούσαν. Η Μαρία παρακολουθούσε σιωπηλά, προσηλωμένη στο πλάνο. Και τότε, ο Αντρέας άρπαξε το χαρτί, κτύπησε το χέρι απότομα στο τραπέζι και ξεφώνισε «Διαφωνώ! Πρώτον, δε σε βάλαμε αρχηγό. Δεύτερον, δεν έδωσες σωστά τους ρόλους και θα χάσουμε. Δε γίνεται η Δέσποινα και η Ελένη να είναι κυνηγοί! Θα μας καθυστερούν». Η Ελένη έσκυψε το κεφάλι και ψιθύρισε με ηρεμία «Ό,τι θέλετε κάνω. Εγώ θα μείνω πίσω στις προμήθειες». Η Δέσποινα συμπλήρωσε με χαμόγελο «Καλύτερα! Θα μείνω πίσω να φροντίζω τους πληγωμένους». Ο Μάριος διέκοψε τη συζήτηση. «Ακούστε. Αποφάσισα. Κώστας, Αντρέας και εγώ είμαστε αρχηγοί ομάδας και διαλέγουμε τα μέλη μας. Αντρέα, διάλεξε πρώτος».

2.1 Στον πίνακα που ακολουθεί, καταγράφονται σε τυχαία σειρά κάποιες δραστηριότητες που σχεδίασε η εκπαιδευτικός της τάξης για τη διδασκαλία του κειμένου. Για κάθε δραστηριότητα, επιλέξτε ENAN άξονα γλωσσικής διδασκαλίας και ENAN δείκτη επάρκειας που αντιστοιχούν σε αυτή.

Δραστηριότητες	Άξονες γλωσσικής διδασκαλίας	Δείκτες Επάρκειας
Τα παιδιά:		
I. Τοποθετούν, συζητούν και εξηγούν πώς το κείμενο συνδέεται με τον προβληματισμό της ενότητας.	1. Τοποθέτηση κειμένου σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνικοπολιτισμικό) 2. Οργάνωση και λειτουργία λόγου σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης 3. Αξιολόγηση κειμένου ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	α. Διάκριση ευθύ – πλάγιου λόγου
II. Αναφέρουν κάποια βασικά στοιχεία του κειμένου (χώρος, χρόνος, ήρωες).		β. Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας και καταλληλότητας κειμένου σε σχέση με την οπτική του συγγραφέα
III. Χρωματίζουν όλα τα σημεία όπου υπάρχει διάλογος και συζητούν τον τρόπο που διακρίνεται από τον λόγο του αφηγητή.		γ. Διαμόρφωση προσωπικών θέσεων έναντι νοημάτων των κειμένων
IV. Χαρακτηρίζουν έναν ήρωα της επιλογής τους, αιτιολογώντας με αναφορά σε συγκεκριμένα στοιχεία του κειμένου.		δ. Εντοπισμός πληροφοριών στο γλωσσικό μέρος κειμένων
V. Κρίνουν την αντίδραση των ηρώων και διατυπώνουν εναλλακτικές προσεγγίσεις στο ζήτημα που καλούνται να διαχειριστούν.		ε. Συμπέρασμα για το ποιο είναι το θέμα του κειμένου και ποια η σχέση του με τη συγκεκριμένη θεματολογία
		στ. Ερμηνεία/ ενσωμάτωση πληροφοριών για δευτερεύουσες ιδέες και δευτερεύοντα νοήματα

Καταγράψτε την κάθε ακολουθία Δραστηριότητας-Άξονα-Δείκτη, όπως στο παράδειγμα: 1 – 2 - α. Σημειώνεται ότι δεν αντιστοιχούν όλοι οι δείκτες σε δραστηριότητα. (Μονάδες 5)

2.2. Παράλληλα με τις δραστηριότητες στο 2.1, η εκπαιδευτικός δίνει έμφαση στις στρατηγικές αυτόνομης ανάγνωσης – κατανόησης. Αντιστοιχίστε την κάθε στρατηγική που παρουσιάζεται πιο κάτω με ΜΙΑ δραστηριότητα που την εξυπηρετεί και καταγράψτε την απάντησή σας όπως στο παράδειγμα: Α-1. Σημειώνεται ότι δεν αντιστοιχούν όλες οι δραστηριότητες με κάποια στρατηγική.

(Μονάδες 2.5)

Στρατηγικές	Δραστηριότητες
	Τα παιδιά:
Α. Διακειμενικές Συνδέσεις	1. κυκλώνουν δύο σημεία που τους κάνουν εντύπωση στο κείμενο και ένα που τους προβληματίζει.
Β. Επιλεκτική και Εστιασμένη Ανάγνωση	2. γράφουν τη συνέχεια της ιστορίας, δίνοντας ένα δικό τους τέλος.
Γ. Μετακείμενα	3. εντοπίζουν και αντιγράφουν ένα σημείο που φανερώνει τον χαρακτήρα κάποιου ήρωα.
Δ. Σημειώσεις	4. διατυπώνουν αιτιολογημένη άποψη ως προς το νόημα του κειμένου ή συγκεκριμένους χαρακτήρες.
Ε. Διαγώνια ανάγνωση	5. υποθέτουν και αναφέρουν το θέμα του κειμένου με μια πρώτη ματιά, πριν το διαβάσουν.
	6. με αφορμή το περιεχόμενο του κειμένου, ανακαλούν δικές τους σχετικές εμπειρίες με φίλους, αναφέροντας ομοιότητες και διαφορές με το κείμενο.

2.3. Η εκπαιδευτικός αποφασίζει να εστιάσει στη στρατηγική των διακειμενικών συνδέσεων. Ποιος νομίζετε ότι είναι ο πιο κατάλληλος τρόπος να διδάξει τη στρατηγική, ώστε τα παιδιά να μπορούν να τη χρησιμοποιούν αυτόνομα στη μαθησιακή διαδικασία;

Γράψτε το γράμμα που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση: _____

Η εκπαιδευτικός:

(Μονάδες 2)

- A. ζητά από τα παιδιά να αντιγράψουν από τον πίνακα σε τετράδιο στρατηγικών τις οδηγίες εφαρμογής της στρατηγικής.
- B. συμπεριλαμβάνει τη στρατηγική στην αξιολόγηση της ενότητας και ζητά να της εξηγήσουν πώς χρησιμοποιείται.
- Γ. παρουσιάζει ρητά τη χρήση της στρατηγικής και κατά την αξιοποίησή της βοηθά τα παιδιά με φθίνουσα καθοδήγηση.
- Δ. εκθέτει σχετικά διαγράμματα στην πινακίδα της τάξης, ως νοητικό στήριγμα, και κάθε φορά υπενθυμίζει ποιο να χρησιμοποιήσουν και πώς.

2.4. Επιδιώκοντας την κριτική αποδόμηση του κειμένου «Ο πιο καλός κυνηγός» (σελ.3), η εκπαιδευτικός στρέφει το ενδιαφέρον των παιδιών στη λειτουργία ρημάτων δράσης και τροπικών προσδιορισμών και προχωρεί με την ακόλουθη δραστηριότητα:

Τα παιδιά εντοπίζουν και κυκλώνουν όλα τα ρήματα δράσης και τροπικούς προσδιορισμούς του κειμένου. Στη συνέχεια, τα καταγράφουν δίπλα από το όνομα του ήρωα/της ηρωίδας που αντιστοιχούν. Ένας σχετικός πίνακας συνδιαμορφώνεται στην ολομέλεια της τάξης. Ακολούθως, τους ζητά για λίγα λεπτά να παρατηρήσουν αυτήν την καταγραφή και να διατυπώσουν ένα σημαντικό συμπέρασμα για τον τρόπο λειτουργίας των πιο πάνω γλωσσικών στοιχείων στο συγκεκριμένο κείμενο.

Τι πρέπει να συζητηθεί στην τάξη, για να επιτευχθεί η κριτική αποδόμηση του κειμένου; Τεκμηριώστε την άποψή σας με ΔΥΟ φράσεις ή προτάσεις από το κείμενο.

(Μέγιστη έκταση απάντησης: 50 λέξεις)

(Μονάδες 4)

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Σε μια Α΄ τάξη, τα παιδιά και η εκπαιδευτικός επεξεργάζονται το κείμενο «Ο θείος Παύλος» (Βιβλίο Μαθητή, β΄ τεύχος, σελ. 28).

Ο θείος Παύλος

Ένα μεσημέρι, όταν η Ιωάννα χύρισε στο σπίτι, της είπε η μαμά της:

- Έχει έρθει ένα δέμα στο ταχυδρομείο για σένα. Αύριο, μετά το σχολείο, θα πάμε να το πάρουμε.
- Όταν πήγαν στο ταχυδρομείο, η μαμά έδειξε την ταυτότητά της. Τότε ο υπάλληλος τους έδωσε ένα δέμα.
- Ποιος έστειλε αυτό το δέμα; ρώτησε η Ιωάννα.
- Ο θείος σου ο Παύλος. Το πλοίο του είναι στην Αφρική τώρα, είπε η μαμά.
- Κοίτα, μαμά! Μια μαύρη μάσκα με χάντρες. Και ένα βιβλίο με σαύρες. Και ένα γράμμα για μένα.

Αύ αύ Αυ αυ

28

3.1. Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται σε τυχαία σειρά **ΕΠΤΑ (7)** δραστηριότητες που σχεδίασε η εκπαιδευτικός, επιδιώκοντας να ενσωματώσει λειτουργικά τη διδασκαλία του δίφθογγου/δίγραφου «αυ» σε ευρύτερες διαδικασίες κατανόησης και παραγωγής κειμένων.

Σειροθετήστε τις δραστηριότητες σε πορεία διδασκαλίας γράφοντας τον αριθμό που αντιστοιχεί στην καθεμιά (1 για πρώτη, 7 για τελευταία), στην αριστερή στήλη του πίνακα. Σημειώνεται ότι υπάρχουν περισσότερες από μια (1) κατάλληλες πορείες διδασκαλίας.

(Μονάδες 4)

A/A	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α
	A. Τα παιδιά αναγνωρίζουν στο κείμενο το δίγραφο «αυ», εντοπίζοντας λέξεις στις οποίες ακούγεται ως [av] ή [af].
	B. Τα παιδιά διαβάζουν το κείμενο και εντοπίζουν βασικές πληροφορίες.
	Γ. Τα παιδιά θέλουν να μάθουν περισσότερα για τα δώρα του θείου Παύλου. Συναποφασίζουν το περιεχόμενο ενός γράμματος που μπορούν να του στείλουν και συζητούν θέματα λεξιλογίου και δομής του κειμένου τους.
	Δ. Τα παιδιά παρατηρούν ότι ένα πακέτο είναι τοποθετημένο στο κέντρο της αίθουσας και κάνουν υποθέσεις για το πώς έφτασε εκεί, αλλά και για το περιεχόμενό του.
	Ε. Τα παιδιά γράφουν γράμμα στον θείο Παύλο για να του ζητήσουν περισσότερες πληροφορίες για τη μαύρη μάσκα και τις σαύρες.
	ΣΤ. Προβάλλεται η εικόνα και τα παιδιά αναδιηγούνται την ιστορία σε δυάδες, εστιάζοντας στα δύο επεισόδια της.
	Ζ. Τα παιδιά εντοπίζουν τα δύο βασικά επεισόδια της ιστορίας, παρατηρώντας τις αλλαγές στον χώρο και στον χρόνο.

3.2. Σε ποια από τις πιο πάνω δραστηριότητες θεωρείτε ότι συλλειτουργούν πιο δυναμικά τουλάχιστον ΔΥΟ (2) άξονες της γλωσσικής διδασκαλίας (βλ. σελ. 4) και ποιοι είναι αυτοί;

(Μονάδες 2)

Δραστηριότητα	Άξονες Γλωσσικής διδασκαλίας

3.3. Την επόμενη μέρα, η εκπαιδευτικός υλοποιεί τη Διδασκαλία Β επιδιώκοντας την περαιτέρω ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάγνωσης, κατανόησης και παραγωγής λόγου.

Καταγράψτε στη δεξιά στήλη το γράμμα της δραστηριότητας από τη Διδασκαλία Α που θεωρείτε ότι εξυπηρετεί παρόμοιο στόχο με δραστηριότητα της Διδασκαλίας Β. Σημειώνεται ότι δεν αντιστοιχούν όλες οι δραστηριότητες της Διδασκαλίας Β με αυτές της Διδασκαλίας Α.

(Μονάδες 6)

Διδασκαλία Β	Διδασκαλία Α
<p>Η εκπαιδευτικός αποκαλύπτει στα παιδιά ότι η Ιωάννα και η μητέρα της είχαν μια μικρή περιπέτεια πηγαίνοντας στο ταχυδρομείο: η μητέρα είχε χάσει την ταυτότητά της.</p>	
<p>Η εκπαιδευτικός ρωτά τα παιδιά αν γνωρίζουν τι είναι η ταυτότητα και παρουσιάζει στον βιντεοπροβολέα τη δική της. Τα παιδιά τη διαβάζουν για να εντοπίσουν τις πληροφορίες που αναγράφονται σε αυτή.</p>	
<p>Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες, στις οποίες δίνονται διαφορετικά είδη ταυτοτήτων (πολιτική ταυτότητα, αθλητική ταυτότητα, ταυτότητα μέλους) και αφού τις μελετήσουν, παρουσιάζουν τις παρατηρήσεις τους στην ολομέλεια.</p>	
<p>Η εκπαιδευτικός μαζί με τα παιδιά δημιουργούν μια ταυτότητα για τη μητέρα της Ιωάννας.</p>	
<p>Η εκπαιδευτικός προβληματίζει τα παιδιά κατά πόσο αυτός θα ήταν ο καλύτερος τρόπος να βοηθήσουν τη μητέρα της Ιωάννας. Τα παιδιά καταγράφουν σε ιδεοθύελλα εναλλακτικές προτάσεις.</p>	
<p>Τα παιδιά καταλήγουν ότι είναι καλύτερα να τηλεφωνήσουν στην αστυνομία. Συζητούν στην ολομέλεια και υποδύονται σχετικούς ρόλους σε ζεύγη για να προετοιμαστούν για το τι θα πουν και πώς θα μιλήσουν στο τηλέφωνο.</p>	

ΕΡΩΤΗΣΗ 4

Οι εργασίες που ακολουθούν ανήκουν σε μαθήτρια της Στ' τάξης.

<u>Ταυτότητα κειμένου</u>	<u>Ταυτότητα κειμένου</u>
<p>Σκοπός του συγγραφέα: να μας γνωρίσει μερικές ιστοσελίδες ενδιαφέρουσες και ασφαλείς.</p> <p>Μη λογοτεχνικό Μη συνεχές</p> <p>Κειμενικός τύπος: περιγραφή, επιχειρηματολογία, οδηγίες.</p> <p>Κειμενικό είδος: άρθρο εφημερίδας</p> <p>Ύφος: οικείο, φιλικό</p> <p>Μη γλωσσικά: εικόνες, χρώματα, είδος γραμματοσειράς, αριθμοί</p> <p>Γλωσσικά: σημεία στίξης, συντομογραφίες, ρήματα, τελικές προτάσεις.</p>	<p>Πομπός: Αρχηγός Ινδιάνων</p> <p>Δέκτης: Πρόεδρος των ΗΠΑ, όλοι εμείς</p> <p>Πότε: στα μέσα του 19ου αιώνα</p> <p>Σκοπός: Ο σκοπός του είναι να καταλάβουμε ότι το φυσικό περιβάλλον είναι ένας χώρος όπου ζούμε και προσφέρει προστασία. Επίσης, ότι η γη είναι πολύτιμη για τους ανθρώπους.</p> <p>Κειμενικός τύπος: επιχειρηματολογία (περιγραφή)</p> <p>Κειμενικό είδος: κείμενο, απόσπασμα</p> <p>Ρητές πληροφορίες: 1. Στη Β. Αμερική κατοικούσαν κυρίως οι Ινδιάνοι, 2. Η γη είναι πολύτιμη για τους ανθρώπους, 3. Όλα τα πράγματα είναι αλληλένδετα. 4. Παλαιότερα οι Ινδιάνοι ζούσαν σε σκηνές, 5. Ο αρχηγός των Ινδιάνων ζήτησε να αγοράσει ένα τμήμα της γης τους.</p>

Εργασία 1

Εργασία 2

4.1. Ποιος από τους άξονες της γλωσσικής διδασκαλίας (βλ. σελ. 4) εξυπηρετείται στο μεγαλύτερο μέρος της εργασίας 1 και ποιος στην εργασία 2; (Μονάδες 2)

Εργασία 1: _____ Εργασία 2: _____

4.2. Στις δύο αυτές εργασίες της μαθήτριας, ποια παρανόηση του παιδιού εντοπίζετε; (Μονάδες 2)

4.3. Γράψτε ποια από τις πιο κάτω ενέργειες θεωρείτε ως τη λιγότερο κατάλληλη αντιμετώπιση αυτής της παρανόησης: _____

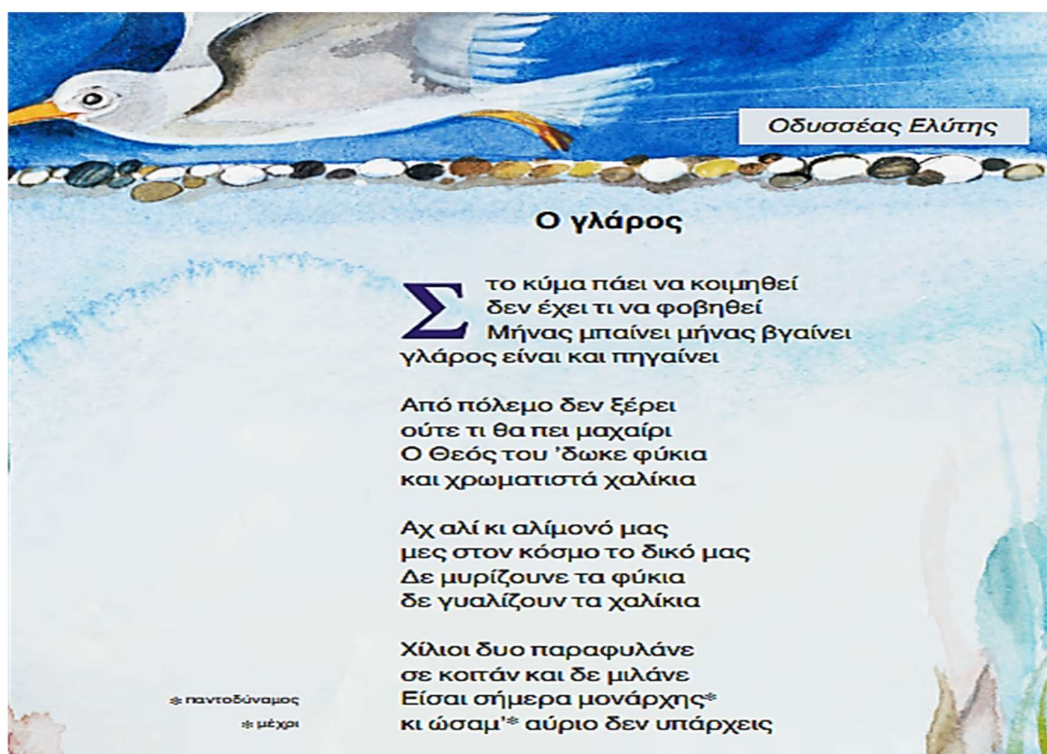
(Μονάδες 2)

Ο εκπαιδευτικός ενθαρρύνει το παιδί:

- A. να αντιπαραβάλει διαφορετικά κείμενα ως προς τη μορφή τους.
- B. να χρησιμοποιήσει διάφορες πηγές πληροφόρησης (διαδίκτυο, λεξικό).
- Γ. να αντιπαραβάλει διαφορετικά κείμενα ως προς τον τύπο τους.
- Δ. να αναζητήσει βοήθεια από αναρτημένο νοητικό στήριγμα.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5

Ένας εκπαιδευτικός αξιοποίησε το πιο κάτω ποίημα (Ανθολόγιο Γ'- Δ' Δημοτικού, σελ. 152):

5.1. Στην επεξεργασία του νοήματος του κειμένου, ο εκπαιδευτικός καταγράφει πιθανές ερωτήσεις, ώστε τα παιδιά να εντοπίσουν συγκεκριμένες πληροφορίες στο κείμενο, να συναγάγουν συμπεράσματα και να διερευνήσουν κριτικά τα νοήματά του.

Ερώτηση 1	Σε πόσα μέρη μπορεί να διακριθεί το ποίημα; Ποια είναι αυτά και τι προβάλλει το καθένα;
Ερώτηση 2	Πώς περνάει ο γλάρος τη ζωή του;
Ερώτηση 3	Πώς νομίζετε ότι νιώθει ο ποιητής; Ποιες φράσεις μας βοηθούν να το καταλάβουμε;
Ερώτηση 4	Τι νομίζετε ότι θα έγραφε ο ποιητής, αν ξανάγραφε το ποίημα σήμερα;
Ερώτηση 5	Ο ποιητής αλλάζει το πρόσωπο και τον αριθμό των ρημάτων που χρησιμοποιεί στην 3 ^η και 4 ^η στροφή. Τι πετυχαίνει με αυτό;
Ερώτηση 6	Πώς είναι/μοιάζει το περιβάλλον όπου ζει ο γλάρος;

Επιλέξτε ΤΡΕΙΣ (3) ερωτήσεις, ο συνδυασμός των οποίων εξυπηρετεί πλήρως την επιδίωξη του εκπαιδευτικού και καταγράψτε τους αριθμούς τους πιο κάτω:

(Μονάδες 3)

5.2. Ο εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να απαντήσουν στο πιο κάτω ερώτημα:

«Εξηγήστε με δικά σας λόγια πώς φαίνεται να περνά ο γλάρος τη ζωή του. Αιτιολογήστε την απάντησή σας με φράσεις από το ποίημα.»

Ένα παιδί απάντησε:

Στο ποίημα ο γλάρος κοιμάτε κοντά στα κύματα χωρίς να φοβάτε. «Στο κύμα πάει να κοιμηθεί δεν έχει τι να φοβηθεί». Ακόμα ζει ελεύθερος και ξέγνοιαστος. «Μήνας μπαίνει μήνας βγαίνει γλάρος είναι και πηγαίνει». Δεν ξέρει τι είναι ο πόλεμος. «Από πόλεμο δεν ξέρει ούτε τι θα πει μαχαίρι». Απολαμβάνει τα φύκια και τα χαλίκια που του προσφέρει ο Θεός. «Ο Θεός του 'δωκε φύκια και χρωματιστά χαλίκια».

Από τις πιο κάτω επιλογές, ποια θεωρείτε ότι είναι η πιο κατάλληλη ως ανατροφοδότηση που μπορεί να δώσει ο εκπαιδευτικός στο παιδί.

Γράψτε την απάντησή σας: _____

(Μονάδες 2)

- A. Εξαιρετική απάντηση! Προσπάθησε μόνο να εργάζεσαι λίγο πιο προσεχτικά.
- B. Υπέροχη απάντηση! Θα μπορούσες να αναπτύξεις περισσότερο τη σκέψη σου.
- Γ. Μπράβο! Πρόσεξε τα ορθογραφικά σου λάθη.
- Δ. Πολύ σωστά! Θα μπορούσες να συνδέεις καλύτερα τις προτάσεις και τις ιδέες σου.
- E. Απάντησες σωστά! Εξήγησες πώς φαίνεται να περνά ο γλάρος τη ζωή του και αιτιολόγησες την απάντησή σου με φράσεις από το ποίημα.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6

Σε μια ΣΤ΄ τάξη τα παιδιά διδάσκονται τη διάκριση και τη λειτουργία όλων των χρόνων του ρήματος στο πλαίσιο της θεματικής ενότητας “Ταξίδια, τόποι, μεταφορικά μέσα”. Η εκπαιδευτικός αξιοποιεί το πιο κάτω απόσπασμα (Βιβλίο Μαθητή, α΄ τεύχος, σ. 12) με στόχο να καταλάβουν ότι οι χρόνοι των ρημάτων δηλώνουν χρονική βαθμίδα και ποιόν ενεργείας. Στο τέλος του μαθήματος, δίνει στα παιδιά τον πίνακα που ακολουθεί και ζητά να τον συμπληρώσουν.

Δυστυχώς, οι ράγες πράγματι σταματούσαν. Οι εφημερίδες μοιάζουν με ορισμένα ρολόγια που έχουν τη μανία να πηγαίνουν μπροστά. Έτσι, είχαν πρόωρα αναγγείλει ότι οι γραμμές είχαν ολοκληρωθεί. Οι περισσότεροι ταξιδιώτες γνώριζαν γι’ αυτή τη διακοπή των γραμμών και, μόλις κατέβηκαν από το τρένο, πήραν κάθε διαθέσιμο μεταφορικό μέσο που υπήρχε στο χωριό. Όμως ο κύριος Φογκ και ο κύριος Φράνσις έψαξαν σε όλο το χωριό και δε βρήκαν τίποτα.

«Θα πάω με τα πόδια» είπε ο κύριος Φογκ.

Ο Πασπαρτού πλησίασε τον κύριό του, κάνοντας έναν εκφραστικό μορφασμό, καθώς σκεφτόταν τα θαυμάσια αήληά ακατάλληλα για πεζοπορία πασούμια του. Ευτυχώς, είχε κάνει κι αυτός μια έρευνα και, αφού δίστασε για λίγο, είπε:

«Κύριε, νομίζω ότι βρήκα ένα μέσο να ταξιδέψουμε».

«Τι;»

«Έναν ελέφαντα! Τον έχει ένας Ινδός που μένει εδώ δίπλα».

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΠΟΙΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ
να πηγαίνουν	ενεστώτας	παρόν
είχαν ολοκληρωθεί	υπερσυντέλικος	παρελθόν
κατέβηκαν	αόριστος	παρελθόν
θα πάω	εξακολουθητικός μέλλοντας	μέλλον
σκεφτόταν	παρατατικός	παρελθόν

6.1 Στον πιο πάνω πίνακα παρουσιάζονται με κόκκινα γράμματα οι απαντήσεις ενός παιδιού. Γράψτε το γράμμα της λανθασμένης δήλωσης: _____

(Μονάδες 1)

Το παιδί:

- A. δε διακρίνει τους μελλοντικούς χρόνους.
- B. κατανοεί την έννοια της χρονικής βαθμίδας.
- Γ. κατανοεί τι σημαίνει το ποιόν ενεργείας.
- Δ. διακρίνει τους παρελθοντικούς χρόνους.

6.2. Ποια από τις πιο κάτω ομάδες δραστηριοτήτων θα προτείνετε στην εκπαιδευτικό ως την πιο κατάλληλη, προκειμένου τα παιδιά να κατανοήσουν το ποιόν ενεργείας και πώς λειτουργεί στον λόγο;

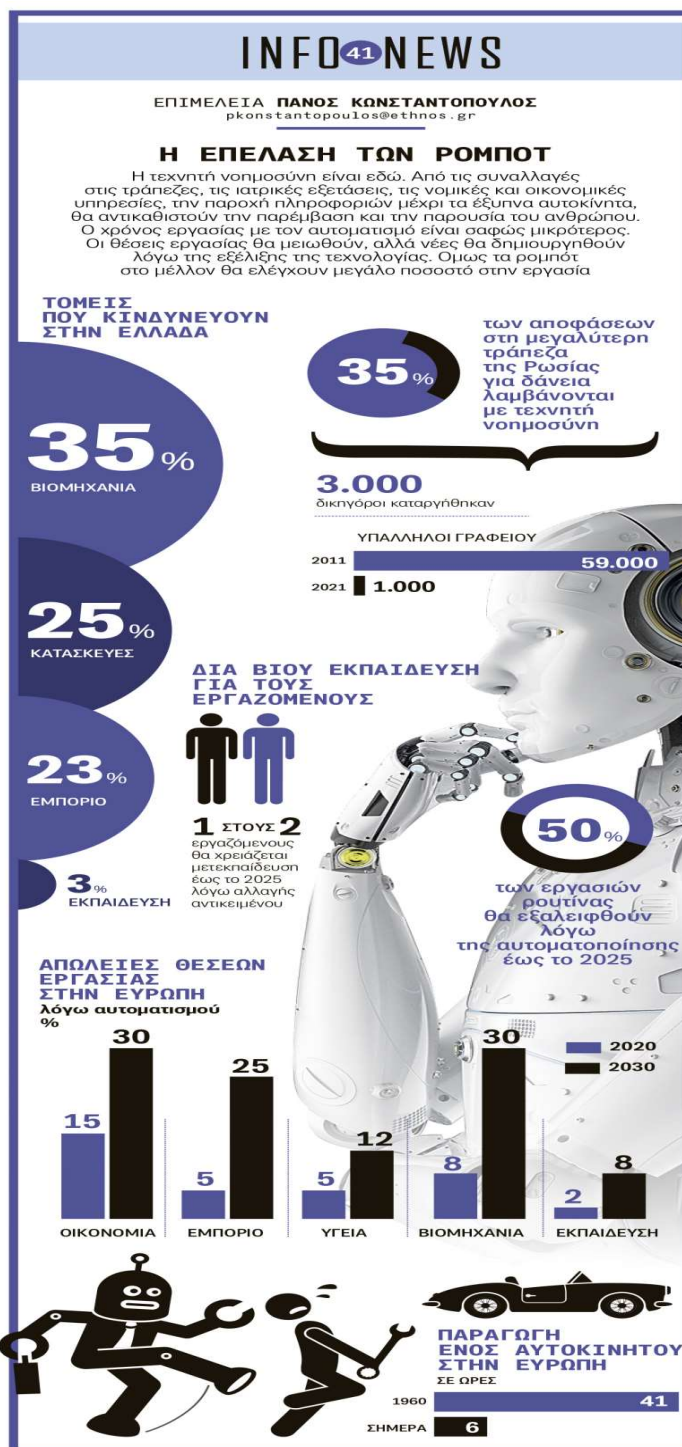
Γράψτε το γράμμα της ομάδας που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση:

(Μονάδες 2)

ΟΜΑΔΑ Α	ΟΜΑΔΑ Β	ΟΜΑΔΑ Γ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να αξιοποιούν βιβλία αναφοράς για να αναγνωρίσουν σε δοσμένα ρήματα τη χρονική τους βαθμίδα ✓ Να αντικαθιστούν δοσμένα ρήματα σε διαφορετικούς χρόνους ✓ Να μεταφέρουν αφηγηματικά κείμενα σε άλλο χρόνο 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να κλίνουν ρήματα σε όλους τους χρόνους ✓ Να εντοπίζουν τη λειτουργία των χρονικών επιρρημάτων ✓ Να μεταφέρουν κείμενα οδηγιών από τη μια έγκλιση στην άλλη 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Να εντοπίζουν τη χρονική βαθμίδα ρημάτων σε κείμενα ✓ Να συζητούν τον Παρατατικό και τον Αόριστο ως προς τον τρόπο παρουσίασης μιας πράξης ✓ Να διακρίνουν τη συνοπτική από την εξακολουθητική υποτακτική

ΕΡΩΤΗΣΗ 7

Στο πλαίσιο ενότητας με θέμα την τεχνολογία, τα παιδιά μιας ΣΤ΄ τάξης επεξεργάζονται το παρακάτω κείμενο (Κείμενα και Δραστηριότητες ΣΤ΄ τάξης, 2021-2022, σελ. 36 – αρχική πηγή: Έθνος, https://www.ethnos.gr/apopseis/18387_i-epelasi-ton-rompot).

7.1. Μία από τις στοχεύσεις της εκπαιδευτικού είναι τα παιδιά να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα του υπό μελέτη κειμένου σε σχέση με τον τρόπο που αναπαριστά σχέσεις, ταυτότητες και αξίες.

Σε ποια ΤΡΙΑ (3) σημεία θα πρέπει η εκπαιδευτικός να εστιάσει τη διδασκαλία για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου;

Γράψτε την απάντησή σας: _____

(Μονάδες 1.5)

- A. Νοηματική σύνδεση γλωσσικών-οπτικών στοιχείων
- B. Συνάφεια με την καθημερινή ζωή
- Γ. Λειτουργία των χρόνων του ρήματος
- Δ. Διάκριση πληροφοριών σε βασικές και υποστηρικτικές
- Ε. Γλωσσικές επιλογές που προωθούν συγκεκριμένη οπτική

7.2. Η εκπαιδευτικός επεκτείνει τη διδασκαλία του κειμένου στην παραγωγή γραπτού λόγου με στόχο την ανάδειξη της προσωπικής θέσης των παιδιών για το θέμα. Τους ζητά να μετασχηματίσουν το περιεχόμενο του, με βάση δοσμένα ή προσωπικά κριτήρια, τα οποία εστιάζουν στη συνάφεια με το επικοινωνιακό και κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο.

Ποιον μετασχηματισμό θεωρείτε τον λιγότερο κατάλληλο;

Γράψτε το γράμμα που αντιστοιχεί στην απάντησή σας: _____

(Μονάδες 2)

Τα παιδιά:

- A. προσθέτουν, αφαιρούν ή/και μετακινούν γλωσσικά και πολυτροπικά στοιχεία στο κείμενο.
- B. ετοιμάζουν ερωτήματα για ραδιοφωνική συνέντευξη με ένα ρομπότ.
- Γ. μεταφέρουν το κείμενο σε συνεχή λόγο με σκοπό να το αναρτήσουν στην ιστοσελίδα του σχολείου.
- Δ. δημιουργούν εικονογραφημένη ιστορία επιστημονικής φαντασίας.

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΠΡΟΧΕΙΡΟ